

OOGgetuigen is een initiatief van Theater 't OOG en wordt uitgevoerd door Handtheater. OOGgetuigen is een serie discussie-avonden in de vorm van een rechtszitting. Er wordt gediscussieerd over thema's de dovenwereld betreffende.

De functie van rechter, verdediger en openbare aanklager wordt door steeds andere (dove) mensen bekleed. De voertaal is de Nederlandse Gebarentaal.

Als iemands naam of bijdrage aan de discussie is vergeten of fout weergegeven, geef dat dan door via fax/ teksttelefoon 020 689 56 57 of via e-mail info@handtheater.nl.

De verslagen van OOGgetuigen zijn verkrijgbaar voor f 1,50 per stuk.

In het werkboek OOGgetuigen staat stap voor stap beschreven hoe OOGgetuigen georganiseerd kan worden. Over talloze onderwerpen zijn stellingen uitgewerkt. Dit praktische handboek is bedoeld voor instellingen die zelf OOGgetuigen willen organiseren over een onderwerp van hun keuze. Het boek is te koop bij Handtheater voor f 25,00.

Bij Handtheater is tevens een koffer te huur met rekvisieten voor OOGgetuigen: drie toga's, drie befjes, drie zwarte tafelkleden, een standaard, een voorzittershamer, drie werkboeken en drie setjes verslagen.

Vertaling	Perwin Schol
Eindredactie	Mieke Julien
Vormgeving	Hilde Salverda

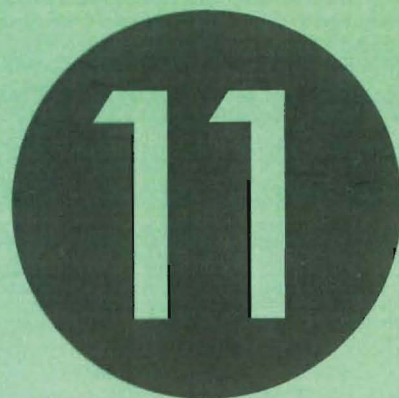
Theater 't OOG is een centrum voor dovencultuur en gebarentaal. Naast theateervoorstellingen in de Nederlandse Gebarentaal organiseert Theater 't OOG andere visuele voorstellingen en culturele activiteiten. Handtheater is een theatergroep die voorstellingen brengt in de Nederlandse Gebarentaal.

Handtheater/Theater 't OOG
Bilderdijkkade 60
1053 VN Amsterdam
telefoon: 020 412 38 21
rekssttelefoon/fax: 020 689 56 57
website: www.handtheater.nl
e-mail: info@handtheater.nl

Uit dit verslag mag alleen na schriftelijke toestemming worden geciteerd.

© Handtheater, Amsterdam juli 2001

OOGgetuigen

VRIJDAG 11 MEI 2001
verslag van de elfde 'rechtszitting' naar
aanleiding van het thema 'de positie van
dove leerkrachten in het dovenonderwijs'

Rechter	Jacqueline Rensen
Advocaat	Kika Meereboer
Openbare aanklager	Hans Krijnen
Griffier	Eduard Leuw

Rechter: Goed dat jullie zijn gekomen, terwijl het buiten zulk mooi weer is. Vanavond is er weer een aflevering van OOGgetuigen, een discussieavond in de vorm van een rechtszitting. Ik ben de rechter, mijn naam is Jacqueline Rensen en ik woon in Rotterdam. Naast mij zit de advocaat, haar naam is Kika Meereboer en ze is docent bij de Ammanschool. Ze is doof. (Tegen Kika) Wat is jouw gebarenaam?

Advocaat: Een 'k' die op en neer springt.

Rechter: Aan de andere kant zit de openbare aanklager en zijn naam is Hans Krijnen. Hij is horend en ook docent op de Ammanschool. Het thema van vanavond is 'de positie van dove leerkrachten in het dovenonderwijs'. Hans en Kika beginnen met hun argumenten en daarna zijn jullie aan de beurt. Jullie luisteren niet alleen, maar kunnen ook meedoen aan de discussie. Daarna oordeel ik wie goede argumenten heeft. Als jullie mee willen discussieren, steken jullie je hand op en Eduard, de griffier, noteert jullie namen. Als je het met de advocaat eens bent, ga je aan haar zijde staan en als je het met de openbare aanklager eens bent, ga je bij hem staan.

1. Dove leerkrachten worden alleen maar aangenomen omdat ze doof zijn.

Rechter: Hans, aan jou het woord.

Openbare aanklager: Vroeger waren de dovenscholen puur oralistisch. Nu is dat veranderd. De tweetaligheid is ingevoerd, maar de leerkrachten zijn horend en kunnen niet vloeiend

gebaren. Dus zijn de scholen op zoek naar dove leerkrachten. Ze wachten af tot dove studenten afgestudeerd zijn en les kunnen geven. Hun wordt gelijk een baan aangeboden overal in Nederland. Waarom? Omdat ze doof zijn. Het hebben van kwaliteiten staat op de tweede plaats. Maar ze hebben een opleiding gevolgd, dus met de kwaliteit zit het wel goed.

Advocaat: Omdat ze doof zijn? Zijn ze daarom aangenomen? Terwijl je niet zeker weet of ze kwaliteit hebben. Waarom is het beleid zo?

Openbare aanklager: Tweetaligheid betekent het gebruik van niet een, maar twee talen. Daarom zijn dove leerkrachten echt nodig. Positieve discriminatie moet er dus wel zijn. Horende leerkrachten alleen kunnen geen dove kinderen opleiden.

Advocaat: Als dove leerkrachten geen kwaliteit hebben, wat dan?

Openbare aanklager: de PABO staat bekend als een goede opleiding.

Rechter: Wat vinden jullie er van?

Jelle Postma: Kwaliteit is belangrijk!

Rechter: Hans vindt dat dove leerkrachten nodig zijn. Als ze bovendien kwaliteit bezitten is dat fijn, maar dat is niet het allerbelangrijkst. Kika zegt dat kwaliteit wel belangrijk is.

Wilma Matthijsen: Ik werk ook bij de Ammanschool. Ben ik aangenomen omdat ik doof ben? Ja en nee. Ik ben ook aangenomen omdat ik door de stage ervaring heb opgedaan. Mensen bij de Ammanschool kennen mij en beoordelen mij op hoe ik werk. Ze zien dat ik kwaliteiten heb en daarom ben ik aangenomen.

Openbare aanklager: Bij de Ammanschool kenden ze jou al, voordat je werd aangenomen. Ze hadden dus al informatie over jou en kenden jouw kwaliteiten. Maar normaliter kennen ze de aanstaande leerkracht niet. Als een dove leerkracht afgestudeerd is, wordt hem of haar meteen een baan aangeboden. Er is een enorm tekort aan dove leer-

krachten, daarom nemen ze iedereen aan die ze kunnen krijgen.

Pascal Ursinus: Weet je waarom de Ammanschool veel dove leerkrachten heeft? Omdat ze niet zo kritisch zijn!

Rutger-Jan Savelkoul: Ik ben het met Kika eens. De kwaliteit van dove leerkrachten is heel belangrijk voor dove kinderen. De dovenscholen kunnen eerst een proefcontract aanbieden voor twee of drie maanden aan dove leerkrachten om te zien of het goed verloopt. Daarna kunnen ze in vaste dienst genomen worden, als blijkt dat ze over kwaliteiten beschikken. Een ander punt is: veel dove leerkrachten hebben nog geen positie op bestuursniveau. Als er dove mensen in het schoolbestuur zitten, kunnen zij mee beoordelen wie er wordt aangenomen.

Veysi Yildirim: Nemen horende scholen ook dove leerkrachten aan?

Openbare aanklager: Denk jij dat dove leerkrachten kunnen werken op horende scholen? Ik betwijfel het. Voor een dove leerkracht is het erg eenzaam op een horende school. Contact met de horende kinderen is ook lastig. Dove leerkrachten hebben dus een beperkte keuze. Ze kunnen alleen kiezen uit de vijf instituten en scholen voor doven.

Jelle Postma: Ik ben zelf doof en geef les aan horende kinderen. Dat gaat prima, ook de omgang met de kinderen verloopt goed.

Openbare aanklager: Dan ben jij een uitzondering.

Kartini le Grand: Dove leerkrachten met slechte kwaliteiten kunnen geen goede opleiding bieden aan dove kinderen. Dan leren ze niets voor de toekomst.

Openbare aanklager: Jij bent tegen positieve discriminatie? Je bedoelt dat kwaliteit altijd voorop moet staan?

Kartini le Grand: Kwaliteit binnen het onderwijs is erg belangrijk! Het maakt niet uit of leerkrachten doof of horend zijn, als ze maar goed zijn.

Mieke Julien: Wat is erger? Horende leerkrachten die kwaliteit bezitten maar deze niet kunnen overdragen aan dove leerlingen, omdat ze niet goed kunnen gebaren, of dove leerkrachten die matig zijn maar vloeiend in gebarentaal kunnen communiceren met dove leerlingen. Wat hebben jullie liever?

John van Gelder: Ik ben zelf ook op een dovenschool opgegroeid. Ik vind het raar dat veel horende leerkrachten op dovenscholen nog steeds niet goed kunnen gebaren en ook niet hun best doen om gebarentaal te leren. Hoe kunnen ze nou communiceren met dove kinderen? Enkele leerkrachten zijn wel in staat om goed te communiceren, bijvoorbeeld Hans. Die heeft echt contact met dove leerlingen, heeft belangstelling om gebarentaal te leren. Ik heb respect voor hem, maar voor andere leerkrachten die geen belangstelling hebben voor hun dove leerlingen helemaal niet. Het lijkt erop dat ze hun werk alleen maar doen voor het geld. Dove jongeren doen nu hun best om de PABO te volgen of de Hogeschool van Amsterdam. Als ze zijn afgestudeerd, komen ze terecht bij de dovenscholen en werken met jonge dove kinderen, omdat ze geen les kunnen geven aan jongeren van dertien of veertien jaar. Ik ben blij dat dove leerkrachten juist lesgeven aan jonge dove kinderen, want het is belangrijk dat juist dove kinderen leren communiceren met dove leerkrachten. Dove kinderen raken dan niet in de war over hun eigen identiteit. Dat vind ik heel belangrijk.

Later kunnen horende leerkrachten zoals Hans hun verder bijbrengen wat het verschil is tussen doof en horend zijn.

Rechter: Waarom kunnen dove leerkrachten geen les geven aan dertien- of veertienjarige kinderen?

John van Gelder: Daarvoor hebben ze nog niet genoeg gestudeerd. In de toekomst misschien wel. Het is nog maar pas geleden dat dove jongeren gingen studeren bij de Hogeschool van

Utrecht. Er zijn nog geen dove studenten op de universiteit. Dat moet nog opgebouwd worden.

Joni Oyserman: Het is inderdaad moeilijk te zeggen hoe het zit met de kwaliteit van dove leerkrachten. Maar dove kinderen kunnen zich met dove leerkrachten identificeren en dat is minstens zo belangrijk. Dove kinderen en dove leerkrachten begrijpen elkaar en kunnen gevoelens uitwisselen. Voor dove kinderen is gebarentaal hun moedertaal. Helaas zijn er weinig dove mensen die een opleiding volgen. Misschien in de toekomst meer. De laatste drie jaar is er sprake van een positieve ontwikkeling. Er is een groot verschil tussen nu en vroeger.

Advocaat: Het verbaast me dat John van Gelder zegt dat dove leerkrachten geen les kunnen geven aan dertien-, veertien- of vijftienjarige kinderen. Maar dove leerkrachten hebben een HBO-niveau. In wiskunde en geschiedenis bijvoorbeeld kunnen ze gewoon lesgeven. Waarom niet?

Joni Oyserman: Ik heb het over doven die studeren voor docent Nederlandse Gebarentaal.

John van Gelder: Vroeger konden dove mensen niet goed Nederlands schrijven. Henk Buter was de eerste dove die Nederlands voor de volle honderd procent kon lezen en schrijven, maar hij werd niet aangenomen op de dovenscholen. Omdat hij geen opleiding heeft gehad, dat is zo vreemd. Hij zou aangenomen moeten worden, omdat hij perfect les kan geven in de Nederlandse taal. Nu gaan doven vier of vijf jaar studeren om daarna te gaan werken als leerkracht op de dovenscholen.

Openbare aanklager: Wat heeft dit te maken met de stelling?

Jos Dorrestijn: Ik zie dat de standpunten van de advocaat en openbaar aanklager al meteen botsen. Er is een kloof tussen horend en doof. Een discussie kan heel lang gaan duren. Het lijkt mij het beste als de knelpunten van de beide partijen opgelost worden. Daarna kan de ontwikkeling snel gaan, als jullie voor elkaar openstaan en ervaringen uitwisselen.

Openbare aanklager: Jullie vergeten dat dove leerkrachten al een kwaliteit bezitten. Gebarentaal! Doof zijn betekent ook dat je de gebarentaal goed beheerst.

Corrie Tijsseling: Tegenwoordig werken doven als klassenassistent in het onderwijs vooral met jonge dove kinderen. Het is goed dat de dove klassenassistenten met de dove kinderen kunnen communiceren. Taal is belangrijk omdat via taal kennis wordt overgedragen. Maar het gebruik van gebarentaal betekent niet dat kennis automatisch overgedragen wordt. Als klassenassistent moet je ook weten hoe je die kennis kan overdragen. Hoe een kind zich ontwikkelt en in welke fase het zich bevindt. Ik zie dat dovenscholen veel dove klassenassistenten aannemen omdat ze doof zijn. Dove mensen willen graag werken dus gaan ze werken op dovenscholen als klassenassistent. Maar ze weten niets over de ontwikkeling van het dove kind. Ze weten niet hoe kennis overgedragen moet worden. Ik zou liever zien dat dove leerkrachten met mindere kwaliteit lesgeven aan oudere kinderen, omdat die al een goede basis hebben. Leerkrachten met betere kwaliteiten zouden juist aan jonge dove kinderen moeten lesgeven.

Het is nog maar de vraag of je via gebarentaal Nederlands kan leren schrijven en lezen. Dat moet onderzocht worden.

Advocaat: Ik ben benieuwd of mijn opmerking aansluit bij de stelling. Ik ben pas begonnen bij de Ammanschool. Ik ervaar het niet zo dat ik aangenomen ben omdat ik doof ben. Hoe ervaar jullie het?

Jacco Hes: Als dove leerkrachten met kwaliteit aangenomen worden, vind ik dat prima. Mijn ervaring is dat voor het lesgeven aan kleine dove kinderen kwaliteit belangrijk is, om kennis over te kunnen dragen. Voor dertien-, veertienjarige kinderen zijn dove leerkrachten ook belangrijk voor de identificatie. Alleen maar communiceren met dove kleine kinderen is niet genoeg. Je moet ook kennis hebben over hun ontwikkeling en weten hoe ze het best onderwezen kunnen worden.

Perwin Schol: Denken jullie dat dove mensen die graag docent willen worden en les willen geven aan dove kinderen gemakkelijk een opleiding kunnen volgen? Dat is niet zo. Het is heel moeilijk en zwaar, haast onmogelijk om te doen, omdat de helft van de tijd dat je een opleiding volgt er geen tolk is, confrontatie met het feit dat er alleen gesproken wordt en je de lessen niet kunt volgen. Dove studenten moeten dan vier of vijf jaar daar tegenop boksen en thuis hun huiswerk doen. Dove mensen hebben ook een taalachterstand op het gebied van het Nederlands. Die moet ook nog ingehaald worden. Dus dove mensen die de PABO hebben gedaan en een diploma gehaald hebben, hebben blijk gegeven van hun doorzettingsvermogen, inzet en volharding. Dus de stelling klopt niet. Dove leerkrachten hebben al hun kwaliteit bewezen. Punt uit, dat vind ik.

Pascal Ursinus: Pas stond in Woord en Gebaar een advertentie voor een vacature in het dovenonderwijs. Onderaan stond er dat bij gelijke status dove mensen voorrang hebben. Als een dove en een horende kandidaat gelijk zijn, wordt de dove kandidaat aangenomen, ongeacht of deze kwaliteit heeft.

Openbare aanklager: Ja, dat is duidelijk positieve discriminatie.

Perwin Schol: Ik vind die positieve discriminatie heel logisch. Dat is zogenaamd een beloning voor het feit dat dove leerkrachten een opleiding hebben moeten volgen zonder tolk, waardoor ze de helft van de lessen niet begrijpen en alles dus uit de lesboeken moeten leren en half geïnformeerd hun huiswerk maken, overal stage moeten lopen onder moeilijke werkomstandigheden. Dus als dove kandidaten eerder aangenomen worden, is dat logisch. Ze zijn met hun doorzettingsvermogen ook een rolmodel voor dove kinderen.

Liesbeth Veldman: Ik werk bij de Ammanschool en ik ben horend. De Ammanschool streeft ernaar dat vijftig procent van de docenten doof en vijftig procent horend is. Daarom worden dove leerkrachten die net afgestudeerd zijn meteen aangenomen. Ik heb zeven of acht dove collega's.

Ze hebben allemaal prima kwaliteiten. Petje af voor hen.

Rechter: Als er een vacature is en er zijn geen dove kandidaten omdat deze nog studeren, moet de vacature dan worden aangehouden of ingevuld worden met een horende kandidaat, ook al kent die geen gebarentaal? Hoe moet dat opgelost worden?

Liesbeth Veldman: Ik weet niet hoe dat opgelost moet worden. Maar ik weet wel dat je ergens moet beginnen. Vroeger waren er geen dove docenten. Nu een, twee en meer en ik hoop dat het zo door blijft gaan met de ontwikkeling.

Joni Oyserman: Ik wil iets zeggen voor de toekomst. Horende en dove docenten die gaan solliciteren worden beoordeeld door een sollicitatiecommissie. De leden van de sollicitatiecommissie zijn horend en beoordelen de kandidaat op hoe goed hij kan gebaren en wat er in zijn of haar CV staat enzovoort. Maar ik wil voor de toekomst dat de sollicitatiecommissie bestaat uit dove en horende mensen. Samen kunnen ze de sollicitanten heel goed beoordelen.

Rechter: Ik zal de belangrijkste punten even samenvatten:

- Dove leerkrachten beheersen de gebarentaal, maar dat is niet het enig belangrijke. Ze moeten ook weten hoe de kennis via gebarentaal overgedragen wordt. Dat vraagt specifieke kwaliteiten.
- Dat dove leerkrachten aangenomen worden omdat ze doof zijn, is niet zo erg want dove kinderen kunnen zich identificeren met hun dove leerkracht. Maar alleen doof zijn en gebarentaal beheersen is niet genoeg, dove leerkrachten moeten ook kwaliteiten hebben.
- Dove leerkrachten hebben andere kwaliteiten. Ze hebben al bewezen te beschikken over doorzettingsvermogen, inzet en volharding. Daarom alleen al zijn ze een goed rolmodel voor dove kinderen.
- Bij de Ammanschool streven ze ernaar om vijftig procent dove en vijftig procent horende leerkrachten aan te nemen.
- Voor oudere dove kinderen is de kwaliteit van de leerkracht niet zo belangrijk, want deze

kinderen bezitten al kennis die alleen nog maar aangevuld hoeft te worden, maar voor kleine dove kinderen moet je dove leerkrachten die goede kwaliteiten hebben, nemen. Die weten hoe ze jonge dove kinderen goed kunnen opleiden.

Is mijn samenvatting goed of moet deze nog aangevuld worden? Nee? Prima, dan komt na de pauze de volgende stelling.

P A U Z E

2. Dove leerkrachten voelen zich niet verantwoordelijk voor het onderwijsbeleid en de organisatie van de school.

Openbare aanklager: Ik vind de stelling wel hard. Het lijkt erop dat dove leerkrachten zich niet echt verantwoordelijk voelen voor het beleid, maar of dat ook werkelijk zo is, weet ik niet. Om een voorbeeld te geven: bij vergaderingen wordt er altijd gevraagd wie er voor de notulen wil zorgen. Dan blijft het even stil en een horende medewerker steekt zijn hand op. Of neem de sollicitatiecommissie, wie zit daarin? Geen dove mensen.

Advocaat: Ik ben het niet eens met de stelling. Ik voel me wel verantwoordelijk en ik wil betrokken zijn bij het beleid, maar bij de vergaderingen wordt altijd gesproken en is er geen tolk aanwezig. Hoe moet de communicatie dan verlopen? Ook al kunnen dove leerkrachten redelijk goed Nederlands lezen, de vergaderstukken op beleidsniveau zijn te moeilijk. Bij de vergaderingen is niet altijd een tolk aanwezig. Eigenlijk moet er een tolk in vaste dienst komen. Denk je dat de school bereid is om een tolk in vaste dienst aan te nemen?

Dove mensen zouden natuurlijk ook kunnen notuleren met behulp van een videocamera en dan later een vertaling maken in het Nederlands. Alles is mogelijk!

Openbare aanklager: Hoe denken jullie erover?

Deanna van Hall: Ik heb zo vaak meegemaakt dat bij vergaderingen alleen gesproken wordt. Horenden aan de ene kant en dove mensen aan de andere kant. Samen in het onderwijs, hoe moet dat nou? Samenwerken, samen zowel praten als gebaren maken. Dan verloopt de communicatie goed. Zo simpel is het.

Openbare aanklager: Ik zie dat dove mensen afhaken. 'Dat is mijn taak niet'. Hoe moet dat opgelost worden? Als dove mensen de verslagen lezen, ervaren ze dat die verslagen niet in hun taal gesteld zijn. Daardoor voelen ze zich niet betrokken bij het beleid.

Advocaat: Dat betekent dat de school beter moet afstemmen op de dove leerkrachten. Je wilt toch zo graag dove leerkrachten werven? Dan moet de school zich ook sociaal opstellen en aandacht besteden aan de samenwerking tussen horenden en doven. Gewoon samen zoeken naar de oplossingen. Dan kom je er zeker wel uit. Niet alleen praten maar ook doen.

Openbare aanklager: Als er een tolk bij de vergaderingen is, is het probleem dan opgelost?

Perwin Schol: Ik ben zelf aardig goed in het Nederlands maar ik kan absoluut niet notuleren. Dove mensen moeten gewoon niet notuleren want het blijft een probleem, notuleren en tegelijkertijd kijken naar wat er gezegd wordt. Je moet gewoon accepteren dat dat niet kan. Ik heb een goed voorbeeld dat de stelling ontkracht. Jullie kennen de voorleesvertelwedstrijd? Wie begeleidt de dove kinderen om verhalen goed te vertellen? Dat doen dove leerkrachten of klassen-assistenten. Dat is een sterk aspect van dove leerkrachten.

Dove leerkrachten of medewerkers willen graag meedoen maar zolang er geen goede voorzieningen zijn op dovenscholen, kunnen ze niet participeren. Als er altijd een tolk aanwezig zou zijn, weet ik absoluut zeker dat dove medewerkers de vergaderingen bijwonen en meedenken over de organisatie en het beleid. Zolang dat nog niet zo is, kan het niet.

Corrie Tijsseling: Je zegt dat je ervan uitgaat dat dove leerkrachten die aangenomen zijn

kwaliteit hebben maar dat ze absent zijn bij het beleid. Dat komt omdat ze zich niet bewust zijn van het probleem.

Openbare aanklager: Hoe moet dat opgelost worden. Praktisch gezien gebeurt er niets.

Corrie Tijsseling: Dove en horende leerkrachten moeten overleggen en zich aan elkaar aanpassen. Als dove leerkrachten iets niet begrijpen, gewoon ervoor uitkomen en daar niet moeilijk over doen. Horende leerkrachten moeten gewoon uitleg geven, als hun om uitleg wordt gevraagd, zonder te zuchten. Dat gebeurt vaker dan je denkt. Horende leerkrachten moeten ook vaker aan dove leerkrachten vragen hoe ze over bepaalde zaken denken.

Herman Scheper: Het is opvallend dat er gezegd wordt dat horende leerkrachten zich moeten aanpassen aan dove leerkrachten op dovenscholen. En dat er rekening gehouden moet worden met dove leerkrachten. Aan de andere kant willen dove mensen gelijkwaardig worden behandeld. Ik vind dat dove mensen zelf ook moeten laten zien wat ze waard zijn. Overal een tolk bij, daar geloof ik niet in. Ik zie weinig dove mensen die echt actief zijn op beleidsniveau. Niet alleen in het dovenonderwijs maar ook daarbuiten. Er zijn nu veel meer hoog opgeleide jonge dove mensen dan vroeger, maar daar zie ik weinig van terug in het vrijwilligerswerk en bestuurswerk. Ze praten ook niet mee over het beleid. Een tolk erbij halen helpt niet. Het is meer een kwestie van dat dove mensen zichzelf afvragen wat hun motivatie is: Als ik onderwijzer wil worden, blijft het alleen bij het lesgeven of wil ik ook meer betrokken raken bij het onderwijsbeleid? En wil ik invloed hebben of niet? Neem bijvoorbeeld Effatha. Daar werken veel dove medewerkers. Als ik aan hen vraag wat het hoogste beroep is dat een dove medewerker daar uitoefent, zeggen ze maatschappelijk werkster en groepsleerkracht. Hogere posities noemen ze niet.

Advocaat: Wij zijn pas begonnen en hebben tijd nodig. Ik vind mijn klas belangrijk en als ik me ook richt op het onderwijsbeleid, kan ik me niet concentreren op mijn klas. Maar later als ik meer gewend ben, wil ik graag betrokken zijn bij het onderwijsbeleid.

Openbare aanklager: Daar heb ik niet genoeg geduld voor, om te wachten tot het zover is.

Veysi Yildirim: Herman zegt het al: als je echt wilt meedoen, moet je je gewoon inzetten en het niet af laten weten omdat er geen tolk is. Dus deze stelling klopt wel.

Rutger-Jan Savelkoul: Het beleid van de Ammanschool is tweetaligheid in het onderwijs. Tweede beleidspunt is dat de Ammanschool in de toekomst 50% horende leerkrachten en 50% dove leerkrachten wil hebben. Wie heeft dat beleid bedacht?

Openbare aanklager: Dove leerkrachten kunnen zelf toch eisen dat ze bij de vergaderingen over het beleid aanwezig kunnen zijn?

Herman Scheper: Waarom eisen dove leerkrachten niet dat er veel meer dove leerkrachten moeten zijn dan 50%. En dat doven ook een hogere positie binnen de school moeten hebben? Je hoeft toch niet blij te zijn met 50% horende leerkrachten en 50% dove leerkrachten. Kom op!

Rutger-Jan Savelkoul: Het gaat erom dat dove leerkrachten hun verantwoordelijkheid nemen.

Joni Oyserman: De dovenschool kan bijvoorbeeld een vaste notulist aannemen en een professionele tolk. Dove leerkrachten kunnen zich dan richten op de vergaderingen. Het is heel belangrijk dat ze kunnen meedenken over het beleid.

Mieke Julien: Ik wil een vergelijking maken met een situatie uit mijn verleden. Ik werkte bij een koepel van buurthuizen. Op het beleidsniveau waren er bijna alleen maar mannen. Negen mannen en twee vrouwen, onder wie ik. Dat leidde tot een cultureel probleem. Om een voorbeeld te geven: een teamleidster van een buurthuis had zelfmoord gepleegd. Ze had geweldige kwaliteiten en was een fantastisch teamleidster. Ik vond dat er eerst gehuild moest worden en dat we pas daarna de zaken af moesten handelen. De negen mannen vonden dat eerst alles zakelijk geregeld moest worden en dat er alleen thuis gehuild mocht worden. Er was dus sprake van een tegenstelling. Ik ging daarom weg bij de koepel

van buurthuizen. Ik denk dat het vergelijkbaar is met dove leerkrachten. Ik ben het met Herman eens dat dove leerkrachten zelf hun verantwoordelijkheid moeten nemen, maar het is ook belangrijk dat er binnen het beleid rekening met hen wordt gehouden. Wat vinden jullie er van? Zijn de dovenscholen nu doofvriendelijk? Ja of nee?

Openbare aanklager: Voor het notuleren van vergaderingen is al een oplossing gevonden. Prima, voor het voorzitten van vergaderingen is ook een oplossing gevonden. Oké, dus als het probleem is opgelost, nemen dove leerkrachten hun verantwoordelijkheid. Klopt dat?

Pascal Ursinus: Verantwoordelijkheid nemen betekent ook voorzieningen opeisen. Het gebeurt vaak dat dove mensen klagen dat er geen visueel brandalarm is voor dove mensen, er geen teksttelefoon op hun eigen afdeling aanwezig is. De dovenschool zegt dat er te weinig dove mensen aanwezig zijn om zulke voorzieningen aan te schaffen. Dove mensen moeten leren om assertiever te zijn want het beleid begint bij jezelf. Als je docent wilt worden, dan moet je strijden voor voorzieningen. Dus ik ben het met Hans eens dat dove mensen meer kunnen doen. Maar je moet niet vergeten dat de vorige generatie dove kinderen niet geleerd heeft om voor zichzelf op te komen. De dovenscholen moeten zich ook niet alleen richten op het beleid zelf maar ook kijken wat ze kunnen doen om dove medewerkers bij het beleid te betrekken. Daar moet een apart project voor opgezet worden om integratie van dove mensen in het beleid te bevorderen. Nu is er al een doof middenkader, in de toekomst komt er dan ook een doof hoger kader.

Rutger-Jan Savelkoul: Eindelijk hulp gekregen van jou. De eerste stelling luidt dat dove leerkrachten alleen aangenomen worden om hun doof zijn, maar in de vacature zou moeten staan dat de kandidaat dient te kunnen notuleren en de voorzittersrol op zich kan nemen. Maar dan moet wel het salaris omhoog. Dan krijg je dove leerkrachten met veel kwaliteiten.

Rechter: Wij laten de eerste stelling buiten deze discussie.

Rutger-Jan Savellkoul: Waar dove mensen eerst voor moeten strijden zijn voorzieningen zoals een tolk of een notulist. Dan kan het beleid verder ontwikkeld worden.

Wilma Matthijssen: Vroeger heb ik genotuleerd. Dat vond jij belangrijk, Hans. Bij een vergadering met twaalf mensen stak ik mijn hand op om te notuleren. Er werd toen getwijfeld of ik dat wel kon, zelfs door de directeur. Hij was bang dat het te langzaam ging als ik het deed. Nou, zei ik, wat wil je nou? Ik bied aan om te notuleren en dan is het ook niet goed! Mijn collega's gaven mij gelijk. Maar de vergadering werd daarvoor wel vertraagd, want ik eiste dat ik de kans kreeg om eerst te zien wat er werd gezegd en dat vervolgens op te schrijven. Dat beviel ze niet. Maar ik heb het tenminste gedaan! Of de notulen goed of slecht waren, weet ik niet.

Openbare aanklager: Een dove leerkracht kan een managementcursus volgen. Dat betekent bestuderen hoe het beleid werkt. Willen jullie dat?

Metty de Boer: Ik ben zelf leerkracht en ik ben wel bereid om mee te werken aan het beleid. Maar ik ken ook goede dove leerkrachten die niet willen meedenken over het beleid. Interesse in beleid is persoonsgebonden en heeft niets te maken met doof of horend zijn.

Rechter: Maar zijn er veel horende leerkrachten die meedoen met het beleid. Nee? Nou, dan geldt het gebrek aan betrokkenheid bij het beleid niet alleen voor de dove leerkrachten.

Openbare aanklager: Waarom zijn er zo weinig dove mensen betrokken bij het beleid?

(De rechter valt even uit haar rol en wil de openbare aanklager eens de waarheid zeggen.)

Rechter: O... sorry!

Advocaat: Ik kies liever voor dove kinderen dan voor deelname aan het beleid. Omdat die participatie veel tijd en inzet vraagt en die tijd wil ik liever in mijn klas steken omdat er al zo weinig dove leerkrachten zijn. Ik wil wel meedoen met het beleid maar of ik er tijd voor heb?

Openbare aanklager: Het beleid bepaalt de toekomst van de dovenschool. Nu wordt het beleid vooral vormgegeven door horenden. Wanneer staat er eindelijk een dove op die zich met het beleid gaat bemoeien? Anders regelen de horenden het.

Advocaat: Horende mensen regelen? Dat wil ik niet.

Openbare aanklager: Dan moeten dove mensen opstaan en zeggen dat ze een cursus willen volgen en dat ze in de toekomst zich willen bemoeien met het beleid. Wie stelt zich kandidaat?

Herman Scheper: Ik begrijp het wel dat dove jongeren blij zijn dat ze hun PABO-diploma hebben gehaald en eindelijk kunnen werken met dove kinderen. Maar je moet niet vergeten dat je op den duur oploopt tegen zaken die je niet bevallen. Als de dovenschool aanbiedt om een managementcursus te doen, moet je die kans aangrijpen. Dat is de snelste weg om bij vergaderingen invloed uit te kunnen oefenen. Ik zit zelf niet in het onderwijs en ik heb een vraag: Alle scholen hebben toch een medezeggenschapsraad, hoeveel dove mensen zitten daarin?

Openbare aanklager: Geen een.

Jelle Postma: Steeds maar discussiëren over de verantwoordelijkheid van de dove docenten. Maar als je studeert voor docent, heb je je gevoel voor verantwoordelijkheid al bewezen. Dus ik ga er vanuit dat horende collega's ook hun verantwoordelijkheid op zich nemen en informatie doorgeven aan hun dove collega's. Collegiaal omgaan is ook belangrijk. Jonge mensen hebben een frisse kijk op de dingen, bij oudere mensen is dat versleten. Maar die hebben het wel voor het zeggen. Ze hebben al veel ervaring opgedaan. Jongeren kunnen daarvan veel opsteken. Maar de kloof waar we eerder over spraken bij de eerste stelling, tussen doven en horenden, is toch groot. Ze moeten naar elkaar toe groeien. Maar ik heb het gevoel dat in de toekomst horende en dove mensen kunnen integreren omdat de NGT erkend wordt als officiële taal. Dan kunnen doven en horenden samen communiceren. Nu is alles nog nieuw en moet er nog gewerkt worden aan de integratie. Ik hoop dat het goed komt, maar ik heb er wel vertrouwen in.

Openbare aanklager: Ik ben mee eens met Jelle.

Rechter: Ik ga nu afsluiten. Ik probeer de discussie samen te vatten. Er is veel besproken. Ik pik er enkele punten uit:

- Als dove mensen mee willen doen met het onderwijsbeleid en de organisatie dan moeten ze goede voorzieningen eisen. Onder andere een professionele notulist en een tolk in vaste dienst, zodat de dove leerkracht zelf ruimte heeft om mee te praten.
- Jonge dove mensen durven hun eisen nog geen kracht bij te zetten. Ze moeten zich bewust worden van wat ze nodig hebben om hun zegje te kunnen doen en mee te kunnen doen. Passiviteit komt niet alleen voor in het onderwijs maar ook bij clubhuizen etc. Er zijn ook geen jonge dove mensen in de medezeggenschapsraad. Misschien past dat bij de tijd van nu. Het is dus belangrijk om je eigen verantwoordelijkheid te nemen en voorzieningen te eisen.
- Iedereen verwacht dat dove docenten - omdat ze pas zijn begonnen, zo ongeveer vijf tot tien jaar geleden - over vijf à tien jaar mee zullen participeren in het beleid.

Openbare aanklager: En dit alles op basis van 50% horende en 50% dove leerkrachten.

Rechter: Het mag ook wel op 100% dove leerkrachten zijn, hoor!

Het is nu half elf. Dus er is geen tijd meer. Ik moet nu afsluiten. Vanavond zijn er twee stellingen besproken. De volgende keer worden er misschien twee andere stellingen besproken. Dat laat ik over aan de organisatoren. Bedankt, openbare aanklager Hans Krijnen en advocaat Kika Meereboer voor jullie bijdrage aan de discussie. Eduard, jij ook bedankt voor je bijdrage als griffier. Succes verder en wel thuis vanavond.

Rechter Jacqueline Rensen

Advocaat Kika Meereboer

Openbare aanklager Hans Krijnen

Griffier Eduard Leuw

Jury

Babs Alvares	Amsterdam
Sanny Ankersmit	Amsterdam
Metty de Boer	Amsterdam
Annemieke v. Brandenburg	Leiden
Jos Dorrestijn	Amstelveen
John van Gelder	Amsterdam
Kartini le Grand	Haarlem
Deanna van Hall	Amsterdam
Jacco Hes	Helvoirt
Marlijne Hemelaar	Leiden
Liorah Hoek	Rotterdam
Mieke Julien	Amsterdam
Vincent Knoops	Eindhoven
Wilma Mathijssen	Utrecht
Joni Oyserman	Amsterdam
Petra Portegies	Heiloo
Jelle Postma	Amsterdam
Jacqueline Roessen	Haarlem
Rutger-Jan Savelkoul	Vleuten
Herman Scheper	Den Haag
Perwin Schol	Amstelveen
Lilian Schouten	Eindhoven
Ali Shafiee	Veenendaal
Harald Tijn	Warmenhuizen
Corrie Tijsseling	Den Dolder
Pascal Ursinus	Utrecht
Liesbeth Veldman	Amsterdam
Pepe Visscher	Den Bosch
Albert de Vries	Amsterdam
Veysi Yildirim	Amsterdam

Er waren in totaal 30 mensen, van wie 11 uit Amsterdam en 19 van buiten Amsterdam, 23 doven en 7 horenden.